

Roma művészet, magyar művészet, művészet

Oláh Norbert munkáiról

*A tél fehér billentyűin
ugrándozó cinkék, ők emlékeznek csak
a kertek elvérzett hangjegyeire
Bari Károly: Másnap*

58

Fel kell tennünk a kérdést: mit jelent a kortárs kulturális és politikai kontextusban a roma művész és roma művészet fogalma? Stílust, azaz egy zárt festői és formai eszközkészletet, mely megújítható ugyan, mégis alapvetően köti a hagyomány? Származást és az identitás egységét? Attitűdöt, amellyel az alkotó a roma kultúra felé fordul? A felsorolt elemekből többet is, esetleg mindegyiket? Még további feltételeket is meg lehet megfogalmazni, például ha rákérdezünk a roma művészet és a magyar művészet viszonyára? Talán nem is lehetséges a válasz, amikor a kérdésekben sem vagyunk teljesen biztosak. Erre utal Oláh Norbert kiáltványa is, *A cigány művész szorongása*, ami nem csak végigveszi a fent felsorolt problémákat, de végül kitér az általános válasz lehetősége alól: *Bár az alkotóról vagy művészeiről egyes szám harmadik személyben beszéltem, az esetek jó részében saját magamat, saját dilemmáimat mutattam be, melyek az elmúlt tíz évben, azóta gyötörnek, hogy felvételt nyertem a Magyar Képzőművészeti Egyetem festőművész szakára. A rövid gondolatsorhoz ez a tízévnyi önellentmondásos gyötörődés vezetett, és még mindig nem látom a megoldást.*

Kövessük példáját, és az általános helyett helyezzük az egyedit a középpontba. A kiáltvány a 2021-ben, a 3. Off-Biennálé során megvalósult eseményhez kapcsolódik, ahol Oláh a Tavaszmező utcában, a volt Roma Parlament épülete előtt szimbolikusan, a saját maga által épített, a romapolitikára utaló fogalmakat tartalmazó téglafalat bontott le. A mű politikai aktualitásra irányultságát jelzi, hogy az alkotó a megváltozott helyzetben újragondolta művét, 2023-ban új szavak kerültek a falra, amely már nem tapintható téglá, hanem festett vászon.

A politikai hang és állásfoglalás más művekben is megjelenik, de sokkal visszahúzódbban. A 2016-os *Bádogosokon* is megfigyelhető a szociografikus attitűd, de táblakép formája és megformáltsága eltávolítja a közvetlen aktivizmustól, és inkább a kortárs művészet szcénájába emeli. Hasonló módszerrel él a 2018-as *Héhalom* sorozat, a nógrádi falu képein a hangsúlyozottan megjelenő légvezetékek keltenek önmagukon túlmutató szorongató hangulatot, eltávolítva a szemlélőt a vidéki idilltől.

A *Józsefváros* című sorozat hideg budapesti város- és utcaképeket mutat be. Hátsó udvarokat, tűzfalakat, néptelen utcákat. A textúrák és a színek erőteljes hangsúlyozása, a formák egyszerűsítése és a kompozíciós szigor az absztrakt erényeket hangsúlyozzák. Roma művészet? Magyar művészet? A kettő együtt, vagy a kettő elképzelhetetlen egymás nélkül, ezért már a kérdés is értelmetlen? A válaszok (ha vannak) biztos nem teoretikusak, hanem nagyon is gyakorlatiak: művek és emberek párbeszéde során fogalmazódhatnak meg.

Gárdonyi László

59

Oláh Norbert: II. János Pál pápa tér

Oláh Norbert: Héhalom Nr. 3

60

Oláh Norbert: Nagyfuvaros utca

Oláh Norbert: Héhalom Nr. 5

Oláh Norbert: Téglafalak

